

4. november 2005

Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere
og Integration.
Holbergsgade 6
1216 København K

Deres j.nr. 2005/5009-25, udkast af 19. oktober 2005

DRC skal takke for de fremsendte udkast til lovforslag om ændring af integrationsloven og udlændingeloven.

DRC hilser det meget velkomment, såfremt der skabes bedre tilbud om undervisning af de 18 til 25 årige med en anden etnisk oprindelse end dansk samt forbedre alle nyankomne udlændinges adgang til uddannelse og arbejdsmarked. Ligeledes finder DRC, at integration bygger på forståelse og demokratisk deltagelse for alle borgere i samfundet. DRC ser meget gerne tiltag som kan fremme, at såvel majoritets- som minoritetsbefolkning opbygger gensidige fællesskaber i privatsfæren, foreningslivet, uddannelses- og arbejdsmarkedet, og alle de steder, hvor mennesker mødes og udveksler holdninger og synspunkter i en gensidig dialog. Ægte integration har derimod meget vanskelige vilkår, hvis de iværksatte tiltag bygger på majoritetens ensidige tvang overfor minoriteterne – hvilket vel nærmest må betegnes assimilation. DRC finder desværre overordnet set, at grundantagelsen i de fremlagte forslag er, at de etniske minoriteter i højere grad end det allerede er tilfældet i dag - skal udsætte for tvang og trusler i forhold til uddannelse og arbejde. Dette bryder med en langvarig dansk tradition for at lade uddannelse være et spørgsmål om tilskyndelse og motivation og bringer os tilbage til en tid, hvor indlæring var forbundet med tugt og afstraffelse.

Kommentarer til de ”almindelige bemærkninger”

DRC er helt enige med forslagsstillerne om, at man skal opstille de samme forventninger og krav – som til alle andre borgere – og at alle skal have de samme reelle muligheder.

Desværre er det veldokumenteret at der ikke er lige muligheder. Der henvises til ILO's testundersøgelse (DAMES 1998) som viste at to unge jobsøgende med hhv dansk og indvandrerbaggrund ikke blev behandlet lige, idet personen med indvandrer baggrund (som have samme kvalifikationer) blev udsat for diskrimination ved 3. ansøgning. Der henvises også til undersøgelse af arbejdsgivernes holdninger, som er kommet til udtryk i Arbejdsmarkedsstyrelsens flaskehalsundersøgelser i 2000 og 2001, samt i undersøgelsen om lære- og praktikpladser fortaget af det nu nedlagte Nævn for Etnisk Ligestilling (1997).

Dertil kommer en lang række undersøgelser af de etniske minoriteters egen oplevelse af at blive udsat for diskrimination, hvilket naturligvis ikke i sig selv udgør noget bevis for om diskrimination

faktisk finder sted. Ikke desto mindre er det i sig selv et problem, som må tages alvorligt, fordi negative forventninger hos de etniske minoriteter i sig selv kan blive en barriere for at søge ind på uddannelser (det nytter jo ikke noget alligevel) eller søge jobs (jeg bliver udelukket allerede pga. mit navn).

DRC møder i vores arbejde dagligt etniske minoriteter, som gør alt, hvad der er dem menneskeligt mulig for at få arbejde svarende til deres kvalifikationer, men som støder ind i barriere, som i nogle tilfælde er i strid med lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet. DRC har da også beskrevet en række af disse sager i vores publikation ”Diskrimination på arbejdsmarkedet – sager siden 1996”, hvor man kan finde en række eksempler på diskriminerende barriere, som eksempelvis krav til dansk kundskaber som går langt udover det som jobbet kræver, beklædningsregler osv. Senest er der med udvidelsen af lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet (2005) også kommet forbud mod diskrimination pga. alder og handicap opstået sager, hvor DRC bistår personer som diskrimineres af flere grunde på samme tid (eksempelvis dagplejemoderen der både blev udelukket pga. sprog og handicap).

DRC er derfor af den klare overbevisning, at der blandt etniske minoriteter er et meget stort (og desværre alt for ofte uopfyldt) ønske om at komme i ordinær beskæftigelse. Vores indtryk understøttes dog også af de seneste tal fra LO's Ugebrev, hvor det fremgår af Catinet's undersøgelse at 72,3 procent af indvandrere svarede, at de er parate til at gå i arbejde, også selv om det vil betyde, at de får mindre udbetalt i gennem offentlig forsørgelse. Dette tal er helt identisk med svarprocenten for de adspurgte danskere. På spørgsmålet om ”selvforsørgelse er vigtigt” svare 76 % at det er meget vigtigt (mens 16 % at det er vigtigt). Blandt danskerne er det kun 57% som finder det meget vigtigt, hvilket er en markant forskel op til de 76%.

Andre tal viser da også, at 40% af de indvandrere der er i arbejde - faktisk ikke har noget ud af det, sammenlignet med hvis de i stedet modtog offentlige ydelser. Det tilsvarende tal for danskere er kun 10%.

Når det således fremgår af bemærkninger til lovforslaget, at: **”Udlændingen selv skal ...yde sit til at indsatsen lykkes, ved at tage ansvar og vise vilje til at lade sig integrere, finde beskæftigelse og blive selvforsørgende.”** (lovforslagets side 8) så finder DRC, at denne ansvarlighed i højere grad er tilstede blandt de etniske minoriteter, end tilfældet er for en ikke uvæsentlig del af den indfødte befolkning.

Dette giver sig bl.a. udtryk i de ovennævnte tal fra Catinet undersøgelsen, men også i det faktum, at blandt de etniske minoriteter, som er i arbejde er der desværre en alt for stor gruppe, som er beskæftiget med job, som de er klart overkvalificerede til. Dette gælder især personer, som har medbragt uddannelser fra hjemlandet, men også personer, som har taget uddannelsen her, men som alene har kunnet finde beskæftigelse som grønthandlere, kiosk, frisør og andre liberale erhverv. Nogle har forsøgt at forklare dette fænomen som en særlig ”selvstændighedskultur”, som skulle være medbragt fra hjemlandet. Hertil bemærkes, at der i 60'erne og 70'erne ”gæstarbejdere” fra de selv samme lande, og at de alle blev lønmodtagere i industrien m.v. Den nuværende bølge af selvstændigt erhvervsdrivende med anden etisk baggrund kan således alene forklares ud fra det forhold, at de etniske minoriteter generelt er blevet marginaliseret i forhold til lønarbejde og derfor er tvunget over i de liberale erhverv.

DRC finder således, at en helt afgørende forudsætning for regeringens integrationsplan ”**En ny chance til alle**” og den efterfølgende integrationsaftale lider af den afgørende mangel, at man alene har fokuseret på, om de etniske minoriteter står til rådighed for det danske arbejdsmarked, men man har ikke ville tage fat i spørgsmålet om det danske arbejdsmarked står til rådighed for de etniske minoriteter? Man taler om pligt til integration, men taler ikke om ret til fravær af diskrimination.

Regeringen vil muligvis pege på, at man i april 2004 gav institut for Menneskerettigheder mandat til også at beskæftige sig med sager om etnisk diskrimination på arbejdsmarkedet som et led i bekæmpelsen af diskrimination på arbejdsmarkedet. Hertil bemærkes for det første, at regeringen meget længe var imod dette, og først da DRC havde indsat arbejdsmarkedsklage sager til Institutets klagekomite (som afviste dem pga. manglende mandat), blev der omsider opnået et politisk forlig, som sikrede, at enkeltsager på arbejdsmarkedet nu er omfattet af mandatet.

Desuden bemærkes det, at Regeringen endvidere har begrænset mandatet for så vidt angår sager, hvor der måtte være bevis tvivl. Det betyder at regeringen i deres rapport til EU Kommissionen om gennemførelsen af EU ligebehandlingsdirektivet 43/2000 har oplyst, at Klagekomiteen i Institut for Menneskerettigheder alene har truffet afgørelse om overtrædelse af diskriminationsforbuddet i 1 (en!) sag ud af de i alt ca. 140 sager, som man har haft under behandling. Det fremgår også, at dette især skyldes, at man pga. begrænsningen vedrørende bevisspørgsmål har måtte afstå fra at tage stilling til en meget lang række af de klager, som har været indgivet til komiteen.

DRC finder på denne baggrund, at man alene har foretaget en nødtørftig gennemførelse af EU direktivet på en måde så eksempelvis klageorganet har vist sig uden effekt i forhold til at skulle beskytte mod diskrimination på arbejdsmarkedet. Først – fordi man i det hele taget har nægtet at lade arbejdsmarkedet været omfattet af mandatet, og for det andet – fordi man gennem begrænsningen af mandatet i forhold til bevisspørgsmål har gjort det umuligt for klagekomiteen at udfylde sin rolle.

Samlet set finder DRC derfor, at man ville komme meget længere med en strategi til at fjerne barriere og diskrimination i forbindelse med de etniske minoriteters adgang til det danske arbejdsmarked end det resultat, som man opnår ved at presse true de etniske minoriteter med yderligere eksklusion.

Kommentarer til de enkelte bestemmelser

Jævnføre de ovennævnte bemærkninger er DRC stærkt bekymret overfor forslag til § 16 a. Det virker umiddelbart ikke gennemtænkt – og som nævnt i strid med dansk uddannelsestradition – at tvinge unge mennesker til at tage en videregående uddannelse. Som nævnt er et forbedret TILBUD meget velkomment, men ideen om at tvinge unge til at vælge et studium under trusler om økonomiske sanktioner og/eller trusler om ikke at opnå tidsubegrænset opholdstilladelse vil kun forstærke disse unges oplevelse af at være udsat for en diskriminerende særbehandling, som andre unge ikke bliver udsat for.

For så vidt angår forslag til nyt kapitel 4 vedr. ”Integrationskontrakten” for nyankomne udlændinge er der tale om en form for ”signal” lovgivning, som ikke ses at indeholde noget reelt nyt. Der vil ikke være nogen måde at håndhæve overholdelsen af om kontrakter faktisk bliver ”opfyldt”, og alle vil derfor ”omkostningsfrit” kunne underskrive erklæringen. Det vil med andre ord alene være

principfaste personer, som (med rette) føler sig mistænkeliggjort og diskrimineret ved at blive aftvunget en sådan erklæring – som man jo lige så godt kunne aftvinge danske statsborger at underskrive - der vil nægte at underskrive, og dermed ifalde sanktionen i form af ikke at kunne opnå tidsubegrænset opholdstilladelse jfr. ændringen af udlændingelovens § 11 c.

Der skal endvidere henvises til forslag til ny § 51 b, hvor der sker automatisk overførelse af oplysninger mellem kommuner for personer under integration, men også i perioden efter de tre år. DRC finder denne adgang stærkt bekymrende, fordi man i forlængelse af de mange krav der allerede findes i forhold til den 3 årige integrationsperiode, nu yderligere er gået i gang med perioden fra udløbet af de 3 år til yderligere 4 år frem til tildelingen af tidsubegrænset ophold efter 7 år. Der synes hermed at være lagt op til, at der kan ske yderligere skærper, og at de nyankomne således skal se frem til at være ”jaget vildt” ikke kun i 3 men nu helt op til 7 år.

Med venlig hilsen

Niels-Erik Hansen